

Zomertijd met dank aan de Duitsers

Achtergrond - 14 september 2018 - Auteurs: Wiebke Pittlik, Vera Konijn

Als alle kaarsen, petroleum- en gaslampen een uur minder branden per dag, bespaart dat flink op grondstoffen. Dat dachten de Duitse autoriteiten, toen ze in april 1916, midden in de Eerste Wereldoorlog, verordonneerden dat de klok een uur vooruit werd gezet. Duitsland was daarmee het eerste land ter wereld dat een zomertijd invoerde. Nu blijkt het een fanatieke tegenstander van het verzetten van de klok.

Als het aan voorzitter van de Europese Commissie Juncker ligt, zetten we in oktober voor het laatst de klok een uur terug. Al in maart volgend jaar zou de zomer- en wintertijd in de Europese Unie geschiedenis moeten zijn. Tegen die tijd moeten alle landen gekozen hebben of ze voortaan in de zomer- of in de wintertijd willen leven.

Juncker geeft daarmee gehoor aan de uitkomst van een Europese enquête waarin meer dan 80 procent tegen het halfjaarlijkse verspringen van de tijd stemde. Wat bleek: van het recordaantal van 4,6 miljoen deelnemers aan de enquête komen er 3 miljoen uit Duitsland.

Het is niet de eerste keer dat de zomertijd zou worden afgeschaft. Nadat in 1916 de bezette landen Frankrijk en België en ook Nederland waren meegegaan met de Duitse tijd, stopten ze met de *Zeitumstellung* zodra de oorlog voorbij was. In 1919 werd de regel in Duitsland afgeschaft. De Republiek van Weimar leefde geheel in wintertijd.

Toen Adolf Hitler zijn grote oorlog begon, herinnerde hij zich de maatregel uit de Eerste Wereldoorlog en voerde die weer in. Van april 1940 tot november 1942 gold doorlopend de zomertijd in het Duitse Rijk. Daarna werd halfjaarlijks aan de klokken gedraaid.

Twee uur tijdsverschil tussen Oost- en West-Duitsland

Toen Duitsland in mei 1945 capituleerde waren de klokken al een uurtje vooruitgezet. In de Duitse Sovjetzone werd de klok eind mei nog een uur vooruitgeschoven, om gelijk te lopen met de tijd in Moskou. Toen de tijd in het Westen in de winter weer een uur teruggezet werd, zat er ineens twee uur

verschil tussen de twee delen van Duitsland.

In 1950 schafte Duitsland de *Zeitumstellung* weer af. Maar de oliecrisis in 1973 zette de Europese landen aan het denken over energiebesparing en meerdere landen voerden de maatregel weer in. In 1980 deden ook de Bondsrepubliek Duitsland (BRD) en de Duitse Democratische Republiek (DDR) weer mee met de zomertijd, volgens een Bondsdagrapport over de kwestie niet zozeer om stroom te besparen maar om geen tijdsverschil met de buurlanden te hebben.

In 1996 werd het afwisselen van zomer- en wintertijd vastgelegd in Europese regelgeving. De Europese Commissie concludeerde in 2007 na onderzoek dat de zomertijd weinig voordelen, maar ook weinig nadelen heeft. In 2016 bestudeerde ook de Bondsdag de effecten in de studie [Bilanz der Sommerzeit](#). Die effecten blijken er vooral op de vrijetijdsbesteding te zijn, minder op de economie.

Sindsdien duikt er met regelmaat ergens in de Duitse media een pleidooi op voor afschaffing. Nu heeft die weerstand tegen de *Zeitumstellung* dus een kanaal gevonden - de EU-enquête - en een luisterend oor: dat van Juncker. Kanselier Merkel heeft zich ook voor afschaffing van winter- en zomertijd uitgesproken, al wekte ze daarbij de indruk dat de kwestie haar redelijk koud laat. Zij heeft grotere zorgen.

En voor wie chaos vreest; alles is relatief. Tot ver in de 19e eeuw had iedere Duitse stad haar eigen tijd. Dat was dan vaak niet een verschil van een rond uur, maar kon ook bijvoorbeeld 20 minuten zijn. De kerkklok was de maatstaf. Rond 1891 was het aantal tijdzones in Duitsland tot vijf teruggebracht, ook omwille van de treinverbindingen. Keizer Wilhelm voerde in 1893 pas een eenheidstijd in voor het hele Duitse rijk.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/27919/zomertijd-met-dank-aan-de-duitsers>